

خویشاوندی بین صدیق و صادق

اهل بیت پیامبر ﷺ در رأس اصحابی که در نزدیک او می‌زیستند و او را در حال حیاتش ملاقات کردند و از چشمه تربیت او نوشیدند مانند: علی، فاطمه، حمزه، جعفر، مادران مؤمنین، عباس، حسن، حسین ﷺ و غیر آنها، ارتباطی گرم، صمیمی و همراه با مودت و تراحم با اصحاب پیامبر داشتند این امر موجب ازدواجها و خویشاوندیهای بین اصحاب و اهل بیت پیامبر گردید.

مورخین و سیره‌نویسان، کتب خود را مملو از این پیوند و ارتباط ارزشمند نموده‌اند که ازدواجهای بین اهل بیت و اصحاب گرامی پیامبر ﷺ این پیوندها و علاقه صمیمی را مستحکم‌تر نموده است.

در اینجا مثالی می‌آوریم که وحدت ملی را مستحکم و فضای تفرقه و دوری را با بوی خوش تقارب و اتحاد پر می‌کند.

بیشتر مردم از ارتباط و پیوند خویشاوندی ائمه اطهار با اصحاب گرامی پیامبر از جمله ابوبکر صدیق ﷺ اطلاع ندارند. امام جعفر صادق می‌گوید: ابوبکر مرا دو بار به دنیا آورده است. امام جعفر صادق بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی‌طالب ﷺ (نسب امام جعفر از جهت پدر) و نسب او از جهت مادر عبارت است از: ام فروه دختر قاسم بن محمد بن ابوبکر صدیق و مادر ام فروه اسماء دختر عبدالرحمن بن ابوبکر است. یعنی ام فروه از مادر و پدر به ابوبکر ﷺ می‌رسد. بدین خاطر امام جعفر صادق می‌گوید: ابوبکر مرا دو بار به دنیا آورد. و به همین علت به او عمود اشرف گفته می‌شد یعنی او

خویشاوندی بین صدیق و صادق

ترجمه:
اسحاق دیری

ﷺ از جهت پدر به بنی‌هاشم و از جهت مادر از خانوادهٔ ابوبکر صدیق ﷺ است. (سر السلسله العلویه، تستری ص ۳۴ و سلسله اعلام الهدایه، چاپ مجمع عالمی اهل بیت ۴۱/۸).

رابطه بین ابوبکر و علی بن ابی‌طالب صمیمی و گرم بود. لذا بعد از اینکه ابوبکر فوت کرد علی ﷺ با همسرش اسماء دختر عمیس بن معر بن الحارث الخثعمیه ازدواج کرد. او قبل از ابوبکر همسر جعفر بن ابوطالب بود. و وقتی که بعد از فوت ابوبکر ﷺ علی ﷺ او را به عقد خود درآورد محمد بن ابوبکر ﷺ را به همراه داشت که در خانه علی ﷺ همراه حسن و حسین ﷺ در اثناء خلافت امیرالمؤمنین عمر بن خطاب ﷺ بزرگ شد.

بعد از فتح مدائن و فارس دو دختر یزدگرد پسر شهریار پسر کسرای فارس به اسارت درآمد و به مدینه برده شدند و قبل از ورودشان به مدینه از آنها خواسته شد تا کلمه شهادتین را جاری کنند و بعد نزد عمر بن خطاب ﷺ برده شدند در حالی که اعصاب کرام از جمله علی بن ابی‌طالب دور او جمع شده بودند. عمر این قول مشهورش را بیان کرد «دخترانی مکرم از خانواده‌ای محترم جز افرادی محترم کسی شایستگی آنها را ندارد» و به علی بن ابی‌طالب نگاه کرد. همانطور که روایت منقول از نسابه ابن عبه الحسنی العلوی (متوفی سال ۸۲۸هـ) بیان کرده است او را به حسین بن علی ﷺ داد و قولی می‌گوید هر دو را علی بن ابی‌طالب گرفت و یکی از آنها رابه عقد حسین ﷺ و دیگری را به عقد محمد بن ابوبکر درآورد.

بدین ترتیب علی زین‌العابدین از همسر حسین وقاسم از همسر محمد بن ابوبکر متولد شدند. پس علی زین‌العابدین و

قاسم بن محمد پسر خاله همدیگر هستند. بعداً بین نوّه حسین (محمد) و نوّه محمد بن ابوبکر به نام ام فروه، ازدواج صورت گرفت و امام جعفر صادق متولد شد.

باید همه بدانند عائشه ام‌المؤمنین رضی الله عنها دختر ابوبکر صدیق ﷺ و همسر پیامبر صلی الله علیه و آله خواهر دو جد امام جعفر صادق محمد بن ابوبکر و عبدالرحمن بن ابوبکر است بدین خاطر امام جعفر صادق به آنان نزدیک بود و به یکی از فقهاء بزرگ امت تبدیل شد.

امام ابوحنیفه و امام مالک بعضی از قسمتهای علم و فقه را از او آموختند همانگونه که او علم را از بزرگان عصر خود مانند قاسم بن محمد، عطاء، زهری و امثال آنها کسب کرد.

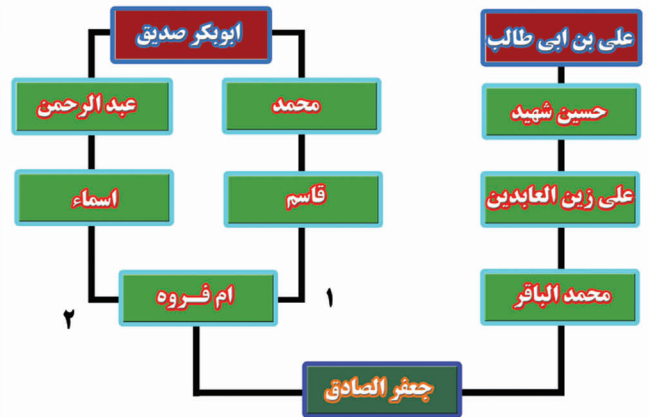
او از پدر و مادر و از اجداد خود واز علم و فقهی که عائشه رضی الله عنها به نزدیکان خود منتقل کرده بود، فقه را به ارث برد. زیرا او همسر پیامبر صلی الله علیه و آله بوده و علم و فقه را از او آموخته بود. همچنین امام جعفر علم را از عروه بن زبیر نیز آموخت. چون عروه ملازم خاله خود عائشه رضی الله عنها بود و از او احادیث زیادی روایت کرده است. بنابراین ارتباط وثیقی برای کسب علم در منزل عائشه رضی الله عنها برقرار شده بود.

نگاه : ترجمه عروه (سیر الذهبی ۴/۲۱۴ و تاریخ الاسلام: احداث الاعوام [۸۱ - ۴۲۴/۱۰۰]).

بسیاری از مردم اطلاع ندارند که امام جعفر صادق از فقهاء بارز امت بود و در عصر خودش مرجع و حجت به حساب می‌آمد و از او دروغی شنیده نشده است بدین خاطر ملقب به صادق گردید. چراکه جز او ابوبکر صدیق ﷺ به خاطر صدق و امانتداریش با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به صدیق ملقب گردید لذا

جای تعجب نیست که نوه‌اش امام جعفر نیز لقب صادق به خود بگیرد.

اگر بخواهیم ارتباط نسبی امام جعفر صادق با ابوبکر صدیق ع را خلاصه کنیم که امام جعفر صادق درباره آن گفتند: «ابوبکر صدیق مرا دوبار به دنیا آورد» آنرا به شکل جدول زیر بیان می‌کنیم.

منظور امام جعفر صادق از عبارت فوق (ابوبکر صدیق مرا دوبار به دنیا آورد) شماره‌های (۱) و (۲) در جدول بالا است. علی‌رغم وجود اخبار متواتر درباره نسب مذکور به نحوی که نیاز به آوردن حجت و براهین دیگر نیست ما به مقداری از آنرا ذکر می‌کنیم که محقق ابومعاذ سید بن احمد بن ابراهیم اسماعیلی از سرزمین کنانه در کتابچه‌اش «اللطف فی الاسماء و المصاهرات بین اهل البیت و اصحابه ع» بیان نموده است که از تألیفات علماء زیر نیز استخراج شده است. شیخ مفید «الارشاد» (ص ۲۷۰)، محمد اعلمی حائری «تراجم اعلام النساء» (ص ۲۷۸)، ابن الطقطقی «الاصیلی» (ص ۱۴۹).

بدین مناسبت از محقق گرامی و مخلص که در کتابچه‌اش این مطالب گهروار را گردآوری نموده و در آن تمام ازدواجهای بین اهل بیت اطهار و صحابه اخیار را ذکر نموده تشکر می‌نمائیم. ما در اینجا تنها بخشی از آنرا که مربوط به ارتباط خویشاوندی بین اهل بیت و خانواده ابوبکر صدیق ع است ذکر می‌نمائیم.

۱- محمد بن عبدالله رسول خدا ﷺ (أ) که با دختر ابوبکر ع عائشه رضی الله عنها (ب) ازدواج کرد.

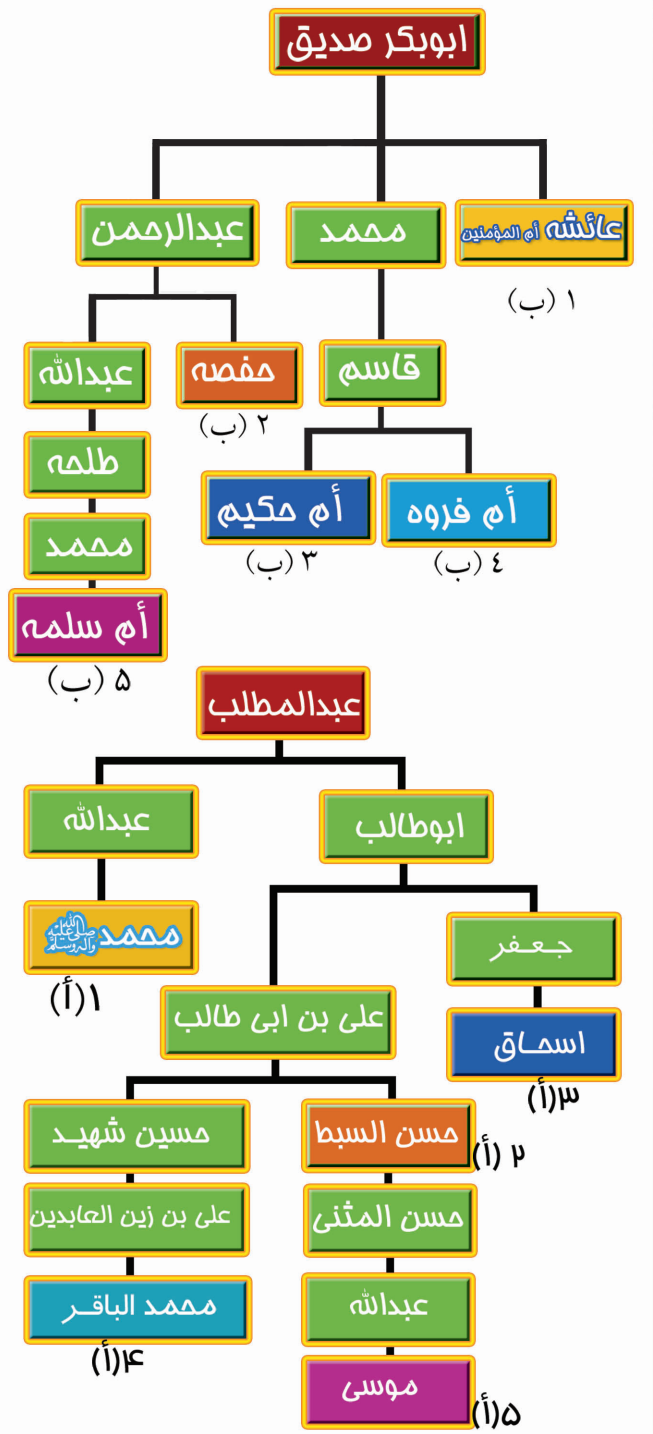
توجه: در جدولی که پنج ازدواج را در آن رسم نموده‌ایم علامت (أ) متعلق به زوج و علامت (ب) متعلق به زوجه است که به ترتیب با شماره‌های ۱ تا ۵ از همدیگر جدا شده‌اند و با این علائم علاقه آنها با همدیگر توضیح داده شده است.

۲- حسن (أ) بن علی بن ابوطالب ع که با حفصه (ب) دختر عبدالرحمن بن ابوبکر ع ازدواج کرد.

در مورد سند این پنج ازدواج می‌توانید به منابع زیر مراجعه کنید. «تراجم اعلام النساء» محمد اعلمی حائری (ص ۲۶۰، ۲۷۳، ۲۷۸)، «سر السلسله العلویه» ابونصر بخاری (ص ۲۰)، «عمده الطالب» ابن عنبه (ص ۱۳۴ - ۲۲۵)، «الارشاد» شیخ مفید (ص ۲۷۰)، «الاصیلی» ابن الطقطقی (ص ۱۴۱)، «تواریخ النبی و الآل» (ص ۱۰۷) در باب همسران امام حسن ع.

۳- اسحاق (أ) بن جعفر بن ابوطالب ع با ام حکیم (ب) دختر قاسم بن محمد بن ابوبکر ع ازدواج کرد.

۴- محمد باقر (أ) بن علی زین‌العابدین بن حسین بن علی بن ابی‌طالب ع با ام فروه (ب) دختر قاسم بن محمد

بن ابوبکر صدیق ع ازدواج کرد که نتیجه آن تولد امام جعفر صادق بود.

۵- موسی (أ) الجون بن عبدالله محض بن حسن مثنی بن حسن بن امیرالمؤمنین علی بن ابوطالب ع با ام سلمه (ب) دختر محمد بن طلحه بن عبدالله بن عبدالرحمن بن ابوبکر صدیق ع ازدواج کرد.

این پنج ازدواج مبارک بین اهل بیت و خانواده ابوبکر صدیق و فرزندان ایشان را در جدولی رسم کرده و شماره‌های ذکر شده را در آن درج نموده‌ایم.

جای بسی تأمل است در تمام این پنج ازدواج مرد از خانواده اهل بیت و زن از خانواده ابوبکر صدیق ع است این بدان معنی است که گام اول در این ازدواجها از طرف خانواده اهل بیت برداشته شده است زیرا در هر ازدواجی معمولاً مرد زن را انتخاب می‌کند و از او خواستگاری می‌نماید. و این نشان‌دهنده علاقه صمیمی و بدون شائبه بین اهل بیت و خانواده ابوبکر صدیق ع است.

آیا بعد از این ازدواجها و خویشاوندیها کسی می‌تواند مدعی خصومت در بین این دو شجره کریمه باشد. از خداوند استدعا داریم او را به راه حق و صواب هدایت کند.

بنابراین اعلام می‌داریم آنچه متناسب با روح ایمانی مسلمانان و وحدت وطنی ما است بیان این گونه یادآوریهای مفید و بجاست لذا ما از هرگونه آثار مدفون دینی که قلبهای فرزندان این امت را به هم نزدیک می‌کند و متحد می‌سازد شدیداً استقبال می‌کنیم و این کار را از بارزترین موارد پیوند نیک اهل بیت و اصحاب پیامبر خدا ص می‌دانیم.